
MONOGRAFIE PRAWNICZE

RADA MINISTRÓW
JAKO ORGAN INICJUJĄCY
POSTĘPOWANIE
USTAWODAWCZE

MACIEJ BEREK

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

MACIEJ BEREK • RADA MINISTRÓW JAKO ORGAN INICJUJĄCY
POSTĘPOWANIE USTAWODAWCZE

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

Witold Kurowski

**STOSUNEK PRACY WYNIKAJĄCY Z UMOWY W PRAWIE
PRYWATNYM MIĘDZYNARODOWYM**

Małgorzata Sieradzka

**CHARAKTER PRAWNY POSTĘPOWANIA I RODZAJE
ROZSTRZYGNIĘĆ WYDAWANYCH W POSTĘPOWANIU
W SPRAWACH PRAKTYK NARUSZAJĄCYCH ZBIOROWE
INTERESY KONSUMENTÓW**

Marcin Menkes

**GOVERNANCE GOSPODARCZY – STUDIUM PRAWNO-
MIĘDZYNARODOWE**

Małgorzata Wach-Pawliczak

**WYŁĄCZENIE WSPÓLNIKA ZE SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ**

Anna Walaszek-Pyzioł (red.)

**INTERDYSCYPLINARNE PROBLEMY NIELEGALNEGO
POBORU ENERGII. STUDIUM PRAWNE**

Sabina Kubsik

**PRZEDKONTRAKTOWA ODPOWIEDZIALNOŚĆ
ODSZKODOWAWCZA Z TYTUŁU NIEUCZCIWYCH
NEGOCJACJI**

Marcin Aślanowicz

POZYCJA PRAWNA ARBITRA W ARBITRAŻU HANDLOWYM

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

[Kup książkę](#)

RADA MINISTRÓW
JAKO ORGAN INICJUJĄCY
POSTĘPOWANIE
USTAWODAWCZE

MACIEJ BEREK

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2017

[Kup książkę](#)

Wydawca: Aneta Gacka-Asiewicz

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2017**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-9612-5

ISBN e-book 978-83-255-9613-2

[Kup książkę](#)

Spis treści

Od Autora	VII
Wykaz skrótów	IX
Bibliografia	XI
Akty normatywne	XXVII
Orzecznictwo	XXXI
Wstęp	XXXIII
Rozdział I. Pojęcie inicjatywy ustawodawczej	1
Rozdział II. Specyfika prawa inicjatywy ustawodawczej przysługującego Radzie Ministrów	13
§ 1. Istota władzy wykonawczej a wykonywanie inicjatywy ustawodawczej	13
§ 2. Kolegialność działania Rady Ministrów	22
§ 3. Rada Ministrów a Prezydent w wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej	27
§ 4. Obowiązki Rady Ministrów wykonującej prawo inicjatywy ustawodawczej	37
§ 5. Pozostałe formy wpływania przez Radę Ministrów na inicjatywy ustawodawcze	43
Rozdział III. Planowanie działalności legislacyjnej Rady Ministrów	49
§ 1. Prawny obowiązek planowania działalności legislacyjnej Rady Ministrów	49
§ 2. Planowanie działalności legislacyjnej a konstytucyjne prawo dostępu do informacji	54
§ 3. Planowanie działalności legislacyjnej jako element organizacji pracy	56
§ 4. Praktyczna realizacja obowiązku planowania prac legislacyjnych	58
§ 5. Skutki wadliwego planowania działalności legislacyjnej	63
§ 6. Nowy model planowania działalności legislacyjnej	66
Rozdział IV. Organizacja prac ustawodawczych Rady Ministrów	77
§ 1. Rządowa procedura prawodawcza – wprowadzenie	77
§ 2. Prace wewnątrzresortowe	79
§ 3. Uzgodnienia międzyresortowe, konsultacje publiczne, opiniowanie	85

§ 4. Stały Komitet Rady Ministrów	99
§ 5. Komisja prawnicza	107
§ 6. Pozostałe organy pomocnicze Rady Ministrów: Komitet do Spraw Europejskich, Komitet Rady Ministrów do spraw Cyfryzacji, Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów, Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów	113
§ 7. Sekretarz Rady Ministrów	119
§ 8. Posiedzenia Rady Ministrów oraz obiegowy tryb rozpatrywania projektów dokumentów rządowych	121
§ 9. Założenia do projektów ustaw – (nietrwała?) zmiana w rządowej procedurze	130
§ 10. Odrębności proceduralne	136
§ 11. Wpływ procedury na jakość prawa	140
Rozdział V. Rola Prezesa Rady Ministrów w wykonywaniu przez Radę Ministrów inicjatywy ustawodawczej	149
Rozdział VI. Wykonywanie przez Radę Ministrów prawa inicjatywy ustawodawczej	167
§ 1. Zakres rządowych inicjatyw ustawodawczych	167
§ 2. Ustawa budżetowa	175
§ 3. Inne ustawy dotyczące finansów państwa	187
§ 4. Ustawy wyrażające zgodę na ratyfikację umów międzynarodowych	190
§ 5. Ustawy regulujące stosunki z kościołami i związkami wyznaniowymi	195
§ 6. Ustawy wykonujące orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego	198
§ 7. Ustawy implementujące prawo Unii Europejskiej	201
§ 8. Prawo inicjatywy ustawodawczej a orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego	206
Rozdział VII. Pilne projekty ustaw	211
§ 1. Zakres przedmiotowy	211
§ 2. Tryb rozpatrywania	220
§ 3. Korzystanie przez Radę Ministrów z trybu pilnego	225
Zakończenie	237

Od Autora

Książka stanowi nieznacznie zmodyfikowaną, uzupełnioną oraz zaktualizowaną wersję rozprawy doktorskiej obronionej przeze mnie w Instytucie Nauk o Państwie i Prawie na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Słowa wdzięczności kieruję pod adresem Promotora rozprawy prof. dr. hab. *Marka Zubika* za cierpliwe, wytrwałe oraz umiejętne wspieranie mnie w przygotowaniu rozprawy oraz bezcenne dyskusje o wielu zagadnieniach objętych pracą. Serdeczne podziękowania kieruję do Recenzentów dysertacji: prof. dr. hab. *Krzysztofa Skotnickiego* oraz prof. dr. hab. *Janusza Trzecińskiego* za pełne życzliwego wsparcia wnikliwe uwagi, które pozwoliły mi także udoskonalić tekst niniejszej publikacji.

Wyrażam także podziękowanie Pracownikom Rządowego Centrum Legislacji oraz Departamentu Rady Ministrów i Departamentu Komitetu Rady Ministrów Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, z którymi 8 lat współpracy stanowiło źródło bezcennych doświadczeń obrazujących rządowe procedury legislacyjne.

Autor

Prezentowany w książce stan prawny jest aktualny na dzień 1 lutego 2017 r.

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

DziałAdmRzU	ustawa z 4.9.1997 r. o działach administracji rządowej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 546 ze zm.)
FinPublU	ustawa z 27.8.2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1870 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
LobbingU	ustawa z 7.7.2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 248)
OrdPodU	ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.)
RadaMinistrówU	ustawa z 8.8.1996 r. o Radzie Ministrów (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 392 ze zm.)
Regulamin pracy Rady Ministrów	uchwała Nr 190 Rady Ministrów z 29.10.2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2013 r. poz. 979)
Regulamin Sejmu	uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 30.7.1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M.P. z 2012 r. poz. 32 ze zm.)
ZwZawU	ustawa z 23.5.1991 r. o związkach zawodowych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1881)

2. Czasopisma i publikatory

Dz.U.	Dziennik Ustaw
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
M.P.	Monitor Polski
OTK ZU	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy
PiP	Państwo i Prawo
PPK	Przegląd Prawa Konstytucyjnego
Przegl. Sejm.	Przegląd Sejmowy
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

3. Inne skróty

BIP	Biuletyn Informacji Publicznej
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KPRM	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
OSR	ocena skutków regulacji
RCL	Rządowe Centrum Legislacji

Bibliografia

I. Wydawnictwa zwarte i ciągle

Armstrong M., Zarządzanie zasobami ludzkimi, Kraków 2007

Balicki R., Weto prezydenckie jako element postępowania legislacyjnego, *Przegl. Sejm.* 1999, Nr 3

Balaban A., Reguły ustrojowe w zakresie form aktów prawnych Rady Ministrów, [w:] *A. Balaban* (red.), Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie, Kraków 2002

Balaban A., Prawna regulacja procesu legislacyjnego, [w:] *A. Malinowski* (red.), Zarys metodyki pracy legislatora. Ustawy. Akty wykonawcze. Prawo miejscowe, Warszawa 2009

Banaszak B., Porównawcze prawo konstytucyjne współczesnych państw demokratycznych, Kraków 2004

Banaszak B., Prawo konstytucyjne, Warszawa 2008

Banaszak B., Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2009

Banaszak B., Rada Ministrów, [w:] *B. Szmulik, K. Miaskowska-Daszkiewicz* (red.), Administracja publiczna, t. I: Ustrój administracji państwowej centralnej, Warszawa 2012

Barcz J., Grzelak A., Kapko M., Siwek A., Wytyczne polityki legislacyjnej i techniki prawodawczej. Zapewnienie skuteczności prawa Unii Europejskiej w polskim prawie krajowym, Warszawa 2009

Berek M., Przyszłość legislacji, [w:] *W. Staśkiewicz, T. Stawecki* (red.), Dyskrecjonalność w prawie, Warszawa 2010

Berek M., Planowanie działalności legislacyjnej Rady Ministrów, *Przegląd Legislacyjny* 2011, Nr 1

Berek M., System stanowienia prawa. Uwagi na tle procesu legislacyjnego – ze szczególnym uwzględnieniem etapu prac rządowych, [w:] *Forum Debaty Publicznej*, Sprawne i służebne państwo, Kancelaria Prezydenta, Warszawa 2011

Berek M., O konsultacjach społecznych bez przekłamań, Rzeczpospolita z 8.2.2012 r.

Berek M., Konstytucyjne ramy wykonywania przez Prezesa Rady Ministrów funkcji przewodniczącego kolegialnego organu władzy publicznej, [w:] *E. Gdulewicz, W. Orłowski, S. Patyra* (red.), 25 lat transformacji ustrojowej w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej, Lublin 2015

Berek M., Założenia do projektów ustaw – proceduralne superfluum czy obowiązek demokratycznego projektodawcy?, *Przegląd Legislacyjny* 2016, Nr 3

- Białończyk W., Kasiak Ł.*, Procedura ustawodawcza, [w:] *J. Krawczyk* (red.), *Procedury tworzenia aktów prawnych*, Warszawa 2013
- Bierć A.*, Proceduralne aspekty tworzenia dobrego prawa, *Przegląd Legislacyjny* 2002, Nr 1
- Bierć A.*, Proceduralne aspekty tworzenia dobrego prawa, [w:] Konferencja „Legislacja w praktyce”, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa 2002
- Bierć A.*, Procedura prawodawcza a dobre prawo, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Biernat S.*, Prawo Unii Europejskiej a prawo państw członkowskich, [w:] *J. Barcz* (red.), *Prawo Unii Europejskiej. Zagadnienia systemowe*, Warszawa 2003
- Ciapała J.*, Udział Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w ustawodawstwie, *Przegl. Sejm.* 1997, Nr 3
- Chorążewska A.*, Model prezydentury w praktyce politycznej po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r., Warszawa 2008
- Chrusciak R.*, Zmiany w trybie przygotowywania rządowych projektów ustaw, *Przegląd Legislacyjny* 2009, Nr 3
- Czechowski P., Gebethner S., Gersdorf M., Wawrzyniak J.*, Organizacja i przebieg prac legislacyjnych w ministerstwach, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Czeszejko-Sochacki Z.*, O niektórych problemach konstytucyjnej procedury legislacyjnej, [w:] *L. Garlicki* (red.), *Konstytucja. Wybory. Parlament. Studia ofiarowane Zdzisławowi Jaroszowi*, Warszawa 2000
- Chybalski P.*, Szczególne tryby stanowienia ustaw i inne gwarancje proceduralne, [w:] *P. Radziejewicz* (red.), *Kontrola legalności ustawy w Sejmie*, Warszawa 2015
- Dudek D.*, Prezydent a rząd – rozdział kompetencji i zadań ustrojowych, [w:] *M. Zubik* (red.), *Dwadzieścia lat transformacji ustrojowej w Polsce*. 51. Ogólnopolski Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego, Warszawa 19–21 czerwca 2009 r., Warszawa 2010
- Dudzić A.*, Deficyt ustawodawczy Sejmu RP po wejściu Polski do UE – wybrane refleksje, [w:] *E. Gdulewicz, W. Orłowski, S. Patyra* (red.), *25 lat transformacji ustrojowej w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej*, Lublin 2015
- Działocha K.*, W sprawie dopuszczalności kontroli Sejmu nad pilnymi projektami ustaw (art. 16 Małej Konstytucji i art. 123 Konstytucji RP), *GSP* 1998, t. 3
- Działocha K.*, Komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] *L. Garlicki* (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. I, Warszawa 1999
- Działocha K.*, Wpływ Konstytucji i orzecznictwa TK na tworzenie ustaw, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Działocha K.*, W sprawie dyskontynuacji prac legislacyjnych nad projektem ustawy budżetowej. Opinie sporządzone przez członków Rady Legislacyjnej dla Prezesa Rady Ministrów, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 3
- Działocha K.*, „Ustanawiamy (...) prawa podstawowe dla państwa oparte na (...) współdziałaniu władz, dialogu społecznym...”, [w:] *Preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, „*Studia i Materiały TK*” 2009, t. XXXII

- Działocha K.*, O pojęciu wykonywania orzeczeń TK, [w:] *R. Balicki, M. Masternak-Kubiak* (red.), *W służbie dobru wspólnemu. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Trzcieskiemu*, Warszawa 2012
- Działocha K.*, Pojęcie wykonywania orzeczeń TK, [w:] *K. Działocha, S. Jarosz-Żukowska* (red.), *Wykonywanie orzeczeń TK w praktyce konstytucyjnej organów państwa*, Warszawa 2013
- Garlicki L.*, Opinia w sprawie dopuszczalności zastosowania pilnego trybu ustawodawczego do uchwalenia ustawy nowelizującej ustawę budżetową, *Przegl. Sejm.* 1994, Nr 3
- Garlicki L.*, Opinia: Konstytucyjne wymagania odnośnie do projektu ustawy budżetowej, *Przegl. Sejm.* 1995, Nr 3
- Garlicki L.*, Komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] *L. Garlicki* (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. II, Warszawa 2001
- Garlicki L.*, Rada Ministrów: powoływanie – kontrola – odpowiedzialność, [w:] *A. Bałaban* (red.), *Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie*, Kraków 2002
- Garlicki L.*, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2004
- Garlicki L.*, Komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] *L. Garlicki* (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. V, Warszawa 2007
- Garlicki L., Zubik M.*, Ustawa w systemie źródeł prawa, [w:] *A. Szmyt* (red.), *Konstytucyjny system źródeł prawa w praktyce*, Warszawa 2005
- Gdulewicz E., Mojak R.*, Rola ustrojowa i struktura organizacyjna Rady Ministrów, [w:] *W. Skrzydło* (red.), *Ustrój i struktura aparatu państwowego i samorządu terytorialnego*, Warszawa 1997
- Gdulewicz E.*, Sejm i Senat, [w:] *W. Skrzydło* (red.), *Polskie prawo konstytucyjne*, Lublin 2008
- Gebethner S.*, Propozycje doskonalenia procesu programowania (planowania) prac legislacyjnych w rządzie i Sejmie, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Gebethner S.*, W sprawie dyskontynuacji prac legislacyjnych nad projektem ustawy budżetowej. Opinie sporządzone przez członków Rady Legislacyjnej dla Prezesa Rady Ministrów, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 3
- Gebethner S.*, W sprawie zakresu obowiązywania zasady dyskontynuacji w odniesieniu do procedury uchwalania ustawy budżetowej. Opinie sporządzone dla Prezydenta RP, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 3
- Glajcar R.*, Relacje prezydenta z organami władzy ustawodawczej, [w:] *R. Glajcar, M. Migalski* (red.), *Prezydent w Polsce po 1989 r. – studium politologiczne*, Warszawa 2006
- Goetz K.H., Zubek R.*, Stanowienie prawa w Polsce. Reguły legislacyjne a jakość ustawodawstwa, *Sprawne Państwo Program Ernst & Young*, Warszawa 2005
- Gomułowicz A.*, Konstytucja a prawspólnotowa wykładnia prawa krajowego, [w:] *J. Góral, R. Hauser, J. Repel, M. Zirk-Sadowski*, *Ratio est anima legis. Księga jubileuszowa ku czci Profesora Janusza Trzcieskiego*, Warszawa 2007

- Górka K., Jawność posiedzeń Sejmu i Senatu oraz jej ograniczenia w Konstytucji RP, Warszawa 2014
- Górzynska T., Wpływ instytucji nieposiadających inicjatywy ustawodawczej na proces prawotwórczy. Wybrane przykłady, [w:] J. Wawrzyniak (red.), Tryb ustawodawczy a jakość prawa, Warszawa 2005
- Gromski W., Cele postępowania ustawodawczego, [w:] J. Trzcíński (red.), Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 1994
- Grzybowski M., Konstytucyjne funkcje Rady Ministrów i formy ich praktycznej realizacji (próba typologii), [w:] M. Grzybowski (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Grzybowski M., System rządów (Sejm–Prezydent–Rada Ministrów), [w:] M. Grzybowski (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Grzybowski M., Prezes Rady Ministrów, [w:] B. Szmulik, K. Miaskowska-Daszkiewicz, Administracja publiczna, t. I: Ustrój administracji państwowej centralnej, Warszawa 2012
- Grzybowski M., System rządów w Rzeczypospolitej Polskiej: charakterystyka i diagnoza wątpliwości. Uwagi wprowadzające, PPK 2012, Nr 1
- Giwiórz A., Pilny projekt ustawy, [w:] J. Trzcíński (red.), Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 1994
- Haładyj M., Od liniowego do ciągłego procesu stanowienia regulacji, ThinkTank 2013, Nr 1
- Jagielski J., Administracja centralna, [w:] Z. Cieślak, J. Jagielski, J. Lang, M. Szubiakowski, M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, Prawo administracyjne, Warszawa 2001
- Jagielski J., Administracja centralna, [w:] M. Wierzbowski (red.), Prawo administracyjne, Warszawa 2011
- Jaskiernia J., Zasady demokratycznego państwa prawnego w sejmowym postępowaniu ustawodawczym, Warszawa 1999
- Jerzak M., Kitala M., Prawo w gospodarce. Metodyka oceny oddziaływania na gospodarkę, Materiały i Studia, Narodowy Bank Polski Instytut Ekonomiczny, z. 276
- Juchniewicz J., Dąbrowski M. Kompetencyjny charakter art. 126 Konstytucji RP, Przegl. Sejm. 2014, Nr 4
- Kędziora P., Podmioty, którym przysługuje inicjatywa ustawodawcza, [w:] A. Malinowski (red.), Zarys metodyki pracy legislatora. Ustawy. Akty wykonawcze. Prawo miejscowe, Warszawa 2009
- Kijowski M., Postępowanie legislacyjne z projektami ustaw ratyfikacyjnych. Uwagi na tle art. 89 Konstytucji, Przegl. Sejm. 2003, Nr 4
- Koksanowicz G., Nadawanie biegu inicjatywom ustawodawczym w świetle postanowień regulaminu Sejmu, PPK 2012, Nr 1
- Kopińska G., Makowski G., Wąglowski P., Wiszowaty M.M., Tworzenie i konsultowanie rządowych projektów ustaw. Raport z badania nad sposobem prowadzenia kon-

- sultacji publicznych i tworzenia dokumentów towarzyszących rządowym projektom ustaw w 2012 roku, Warszawa 2013
- Kopińska G.*, Jakość konsultacji publicznych rządowych projektów ustaw, [w:] *G. Kopińska, G. Makowski, P. Wąglowski, M.M. Wiszowaty*, Tworzenie i konsultowanie rządowych projektów ustaw. Raport z badania nad sposobem prowadzenia konsultacji publicznych i tworzenia dokumentów towarzyszących rządowym projektom ustaw w 2012 roku, Warszawa 2013
- Kosikowski C.*, Odmienności w tworzeniu ustawy budżetowej, *Przegl. Sejm.* 1998, Nr 4
- Kosikowski C.*, Stosowanie zasady dyskontynuacji wobec projektu ustawy budżetowej, *Biuletyn BSiE Ekspertyzy i Opinii Prawne – Zasada dyskontynuacji prac Sejmu* 2001, Nr 4
- Kosikowski C.*, Stosowanie zasady dyskontynuacji wobec projektu ustawy budżetowej (opinia uzupełniająca), *Biuletyn BSiE Ekspertyzy i Opinii Prawne – Zasada dyskontynuacji prac Sejmu* 2001, Nr 4
- Kosikowski C.*, Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów w procesie tworzenia prawa, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Kosikowski C.*, Zasięganie opinii i korzystanie z ekspertyz oraz przeprowadzanie konsultacji społecznych i dokonywanie uzgodnień w procesie tworzenia prawa i jego kontroli – rzeczywistość czy fikcja?, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Kosikowski C.*, W sprawie dyskontynuacji prac legislacyjnych nad projektem ustawy budżetowej. Opinie sporządzone przez członków Rady Legislacyjnej dla Prezesa Rady Ministrów, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 3
- Kościelniak G.*, Głos w dyskusji dotyczącej niewykonywania orzeczeń TK – obecny stan prawny i proponowane zmiany, *Przegl. Sejm.* 2015, Nr 1
- Kowalik-Bańczyk K.*, Pojęcie zasady efektywności, [w:] *A. Wróbel* (red.), Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy, t. II: Zasady – orzecznictwo – piśmiennictwo, *M. Szwarc-Kuczer, K. Kowalik-Bańczyk* (red.), Warszawa 2007
- Kruk M.*, Prawo inicjatywy ustawodawczej w nowej Konstytucji RP, *Przegl. Sejm.* 1998, Nr 2
- Kruk M.*, Prezydent czy premier w Radzie Europejskiej? Problemy konstytucyjnoprawne, *Ius Novum* 2008, Nr 4
- Krzywoń A.*, Podatki i inne daniny publiczne w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2011
- Krzywoń A.*, Konstytucyjna zasada wyłączności ustawy wobec możliwości jej realizacji we współczesnym systemie źródeł prawa, *Przegląd Legislacyjny* 2014, Nr 2
- Kubuj K.*, Opinia w sprawie wykładni pojęcia z art. 37 ust. 2 Regulaminu Sejmu „projekty ustaw [...] regulujące ustrój i właściwość władz publicznych, *Przegl. Sejm.* 2013, Nr 3
- Kubuj K., Laskowska M.*, Kontrola dopuszczalności projektu ustawy, [w:] *P. Radziejewicz* (red.), Kontrola legalności ustawy w Sejmie, Warszawa 2015
- Kuca G.*, Zasada podziału władzy w Konstytucji RP z 1997 roku, Warszawa 2014
- Kuciński J.*, Konstytucyjny ustrój państwowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2003

- Kuciński J.*, *Legislatywa – egzekutywa – judykatywa: konstytucyjne instytucje i mechanizmy służące równowadze władz w polskim systemie trójpodziału*, Warszawa 2010
- Kuciński J., Wołpiuk W.J.*, *Zasady ustroju politycznego państwa w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku*, Warszawa 2012
- Kuczma P.*, *Funkcje lobbingu*, PiP 2012, Nr 8
- Kudej M.*, *Instytucje polskiego prawa parlamentarnego z zakresu legislacji*, Katowice 1995
- Kudej M.*, *Postępowanie ustawodawcze w Sejmie RP*, Warszawa 1998
- Kulig A.*, *Zasady funkcjonowania rządu*, [w:] *P. Sarnecki* (red.), *Prawo konstytucyjne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004
- Kulig A.*, *Rada Ministrów*, [w:] *P. Sarnecki* (red.), *Prawo konstytucyjne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2011
- Leszczyńska K.*, *Rada Ministrów i administracja rządowa – władza wykonawcza*, [w:] *Z. Szeliga* (red.), *Organy władzy publicznej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku*, Lublin 2006
- Leszczyńska K.*, *Tryb pracy Rady Ministrów w latach 1989–2001*, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 1
- Lewicka R.*, *Kontrola prawotwórstwa administracji o charakterze powszechnie obowiązującym*, Warszawa 2008
- Markowska A., Waszyńska A.* (oprac.), *Rządowy proces legislacyjny – opis procedur*, Warszawa 2014
- Mastalski R.*, *Postępowanie Sejmu z projektem ustawy budżetowej*, [w:] *J. Trzcіński* (red.), *Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym*, Warszawa 1994
- Mastalski R.*, *Główne wady projektów ustaw w świetle opinii Rady Legislacyjnej*, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Mastalski R.*, *W sprawie dyskontynuacji prac legislacyjnych nad projektem ustawy budżetowej. Opinie sporządzone przez członków Rady Legislacyjnej dla Prezesa Rady Ministrów*, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 3
- Masternak-Kubiak M.*, *Przestrzeganie prawa międzynarodowego w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Kraków 2003
- Matczewski A.*, *Zarządzanie projektami*, [w:] *A.K. Koźmiński, W. Piotrowski*, *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, Warszawa 2004
- Kobylińska A., Makowski G., Solona-Lipiński M.* (red.), *Mechanizmy przeciwdziałania korupcji w Polsce. Raport z monitoringu*, Warszawa 2012
- Mikuli P.*, *Ustawy o ograniczonym zakresie przedmiotowym w systemie źródeł prawa w Polsce. Uwagi porządkujące*, *Przegl. Sejm.* 2012, Nr 5
- Mistygacz M.*, *Rząd w procesie ustawodawczym w Polsce*, Warszawa 2012
- Mojak R.*, *Pozycja ustrojowa i struktura władzy wykonawczej (problematyka stosunków między prezydentem a rządem)*, [w:] *W. Skrzydło* (red.), *Ustrój i struktura aparatu państwowego i samorządu terytorialnego*, Warszawa 1997

- Mojak R.*, Status ustrojowy Rady Ministrów w nowej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, [w:] *W. Skrzydło, R. Mojak* (red.), Ustrój polityczny Rzeczypospolitej Polskiej w nowej Konstytucji z dnia 2 kwietnia 1997 roku, Lublin 1998
- Mojak R.*, Skład, organizacja wewnętrzna oraz zasady i tryb funkcjonowania Rady Ministrów, [w:] *A. Bałaban* (red.), Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie, Kraków 2002
- Mojak R.*, Model prezydentury w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (regulacja konstytucyjna roli ustrojowej Prezydenta RP a praktyka polityczno-ustrojowa realizacji modelu ustrojowego prezydentury), [w:] *M. Grzybowski* (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Mojak R.*, Parlament a rząd w ustroju Trzeciej Rzeczypospolitej Polskiej, Lublin 2007
- Mojak R.*, Prawnoustrojowa instytucjonalizacja odpowiedzialności politycznej ministrów przed Prezesem Rady Ministrów w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r., [w:] *P. Tuleja, M. Florczak-Wątor, S. Kubas* (red.), Prawa człowieka. Społeczeństwo obywatelskie. Państwo demokratyczne. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Pawłowi Sarneckiemu, Warszawa 2010
- Mojak R.*, Koncepcja ustrojowa władzy wykonawczej w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, [w:] *A. Bałaban, P. Mijał* (red.), Zasady Naczelne Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku, materiały 52. Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Prawa Konstytucyjnego w Międzyzdrojach (27–29 maja 2010 r.), Szczecin 2011
- Mordwiłko J.*, O dwóch przypadkach interpretacji Konstytucji w świetle praktyki parlamentarnej, [w:] *L. Garlicki, A. Szmyt* (red.), Sześć lat Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Doświadczenia i inspiracje, Warszawa 2003
- Mordwiłko J.*, Nadanie uprzednio wniesionemu projektowi ustawy klauzuli pilności, [w:] Regulamin Sejmu w opiniach Biura Analiz Sejmowych, wybór i oprac. *W. Odrowąż-Sypniewski*, t. I, Warszawa 2010
- Mordwiłko J.*, Postępowanie z projektem ustawy uznanym przez rząd za pilny, [w:] Regulamin Sejmu w opiniach Biura Analiz Sejmowych, wybór i oprac. *W. Odrowąż-Sypniewski*, t. I, Warszawa 2010
- Olson David M.*, Od projektu do ustawy w praworządnym państwie. Organizacja, procedura, polityka, [w:] *H. Suchocka* (red.), Tworzenie prawa w demokratycznym państwie prawnym, Warszawa 1992
- Olson D.M.*, Demokratyczne instytucje legislacyjne. Ujęcie porównawcze, Warszawa 1999
- Oniszczyk J.*, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w orzecznictwie TK, Kraków 2000
- Oniszczyk J.*, Demokracja, [w:] *J. Oniszczyk* (red.), Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Warszawa 2008
- Opaliński B.*, Rozdzielenie kompetencji władzy wykonawczej między Prezydenta RP oraz Radę Ministrów na tle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku, Warszawa 2012

- Opaliński B.*, Wykonywanie prawa inicjatywy ustawodawczej przez Prezydenta RP z perspektywy 15 lat obowiązywania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Przegląd Legislacyjny 2012, Nr 3
- Opaliński B.*, Prawnoustrojowe uwarunkowania struktury Rady Ministrów, Przegląd Legislacyjny 2013, Nr 1
- Pach M.*, Przewodniczący określonego w ustawie komitetu jako członek Rady Ministrów, Przegl. Sejm. 2015, Nr 4
- Patrzalek A., Szmyt A.*, Pojęcie prawa inicjatywy ustawodawczej, [w:] *J. Trzeciński* (red.), Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 1994
- Patyra S.*, Prawnoustrojowy status Prezesa Rady Ministrów w świetle Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r., Warszawa 2002
- Patyra S.*, Pozycja ustrojowa i funkcje Prezesa Rady Ministrów – założenia konstytucyjne a praktyka, [w:] *M. Grzybowski* (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Patyra S.*, Tryb pilny w teorii i praktyce procesu ustawodawczego pod rządami Konstytucji z 1997 r., PPK 2011, Nr 1
- Patyra S.*, Mechanizmy racjonalizacji procesu ustawodawczego w Polsce w zakresie rządowych projektów ustaw, Toruń 2012
- Patyra S.*, Wpływ uprawnień Prezydenta RP w procesie ustawodawczym na kształtowanie polityki Rady Ministrów, [w:] *E. Gdulewicz, W. Orłowski, S. Patyra* (red.), 25 lat transformacji ustrojowej w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej, Lublin 2015
- Pietryka A.*, Kondycja procesu legislacyjnego a gwarancje ochrony praw człowieka – perspektywa pozarządowa, Warszawa 2012
- Pisarska K.*, Państwo i ciała wpływające na wykonywanie władzy, [w:] *J. Oniszczyk*, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Warszawa 2008
- Płowiec W.*, Wykonywanie orzeczeń TK przez naczelne organy władzy wykonawczej, [w:] *K. Działocha, S. Jarosz-Żukowska* (red.), Wykonywanie orzeczeń TK w praktyce konstytucyjnej organów państwa, Warszawa 2013
- Preisner A.*, Ratyfikacja umów międzynarodowych, [w:] *J. Trzeciński* (red.), Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 1994
- Przejrzystość procesu stanowienia prawa. Raport z realizacji projektu „Społeczny monitoring procesu stanowienia prawa”, Warszawa 2008
- Pytlík B.*, Cele i funkcje państwa, [w:] *J. Oniszczyk* (red.), Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Warszawa 2008
- Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów, Tworzenie prawa w Polsce – ocena i proponowane kierunki zmian, Raport Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów, Przegląd Legislacyjny 2006, Nr 1
- Reforma procesu stanowienia prawa, Zeszyty BRE Bank – CASE 2004, Nr 72
- Repel J.*, komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] *J. Boć* (red.), Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji RP z 1997 r., Wrocław 1998
- Rost A.*, Instytucje polskiego prawa konstytucyjnego, Poznań 2005

- Rydlewski G., Koalicje a system decyzyjny w praktyce działania Rady Ministrów i administracji rządowej, [w:] M. Grzybowski (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Rządowe Centrum Legislacji. 15 lat w historii tworzenia i ogłaszania prawa, Warszawa 2015
- Sadowski W., Zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego, [w:] Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy, A. Wróbel (red.), t. II: Zasady – orzecznictwo – piśmiennictwo, M. Szwarc-Kuczer, K. Kowalik-Bańczyk (red.), Warszawa 2007
- Salitra D., Zasady przyzwoitej legislacji w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, Przegl. Sejm. 2003, Nr 4
- Sarnecki P., Idee przewodnie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Przegl. Sejm. 1997, Nr 5
- Sarnecki P., Przemiany kompetencyjne Sejmu i Senatu w Konstytucji z 2 kwietnia 1997 roku, GSP 1998, t. 3
- Sarnecki P., Prezes Rady Ministrów w ewolucji przepisów ustrojowych III Rzeczypospolitej, [w:] M. Kudej (red.), W kręgu zagadnień konstytucyjnych. Profesorowi Eugeniuszowi Zwierzchowskiemu w darze, Katowice 1999
- Sarnecki P., Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz do przepisów, Kraków 2000
- Sarnecki P., komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] L. Garlicki (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. II, Warszawa 2001
- Sarnecki P., Zakres działania i funkcje Rady Ministrów, [w:] A. Bałaban (red.), Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie, Kraków 2002
- Sarnecki P., W sprawie znaczenia terminu z art. 225 Konstytucji RP – skrócenie kadencji Sejmu, Przegl. Sejm. 2006, Nr 3
- Sarnecki P., komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] L. Garlicki (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. V, Warszawa 2007
- Sarnecki P., „ustanawiamy (...) prawa podstawowe dla państwa oparte na (...) współdziałaniu władz, dialogu społecznym...”, [w:] Preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Studia i Materiały TK 2009, t. XXXII
- Sarnecki P., Kierownicze kompetencje Prezesa Rady Ministrów w strukturze administracji rządowej, Przegl. Sejm. 2011, Nr 3
- Składowski K., [w:] W. Skrzydło, S. Grabowski (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz encyklopedyczny, Warszawa 2009
- Skrzydło W., Ustawa o Radzie Ministrów, [w:] J. Trzcíński, B. Banaszak (red.), Studia nad prawem konstytucyjnym. Dedykowane Profesorowi Kazimierzowi Działosze, Wrocław 1997
- Skrzydło W., Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Kraków 2002
- Skrzydło W., Współczesne modele ustrojowe usytuowania Rady Ministrów, [w:] A. Bałaban (red.), Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie, Kraków 2002
- Sokolewicz W., O osobliwościach ustawy budżetowej i trybu jej uchwalania, Przegląd Legislacyjny 2004, Nr 2